HalmstadBudet

Ett nyhetsbrev till Gamla Halmstads medlemmar Årg. 17 Nr 3/2022

Köpstaden vid Nissan

1846 bildades Halmstads Handelsförening som hade som syfte att främja handelsnäringen. Den har genom åren haft stor betydelse för köpenskapen i Halmstad. Lagom till årsmötet presenterar Gamla Halmstad en ny bok om näringsliv och handel i staden. Författare är Bengt Gärdfors.

Föreningen Gamla Halmstads senaste bok är en berättelse om Halmstad som köpmannastad. Resan genom tiden inleds under krigsåret 1721 och går fram till våra dagar. Under 1700- och 1800-talet var Halmstad en småstad jämfört med Stockholm, Köpenhamn och andra liknande städer i Europa. Trävaruhandeln dominerade och man var beroende av handelsvägarna in i Småland. I samband med järnvägsutbyggnaden och sjöfartens utveckling växte Halmstad till ett betydelsefullt handelscentrum.

Förutsättningarna för köpmännen har efter hand ändrats mot bakgrund av samhällets omgestaltning. Villkoren för handelns utveckling har dock aldrig varit så omfattande som under 2000-talets digitalisering.

fortsättning på nästa sida….

Välkommen till årsmöte

Onsdagen den 19 oktober kl. 18.30 i Immanuelskyrkan, Strandgatan 20

Kvällen ägnas åt Halmstads näringsliv och handel

Anders Bergenek presenterar Bengt Gärdfors bok Köpstaden vid Nissan. Magnus Karlsson berättar om handelsföreningen i Halmstad

Årsmötesförhandlingar

Boken finns att köpa på årsmötet till medlemspris

Detaljhandeln och de olika köpmannasammanslutningarna finner sin plats i berättelsen liksom kvinnornas inflytande i Halmstads näringsliv.

En av dem som lyfts fram är Christina Charlotta Richardy, som var ogift och blev myndigförklarad 1776. Det innebar att hon kunde sköta sina egna affärer. Några av de mer välkända köpmännen i Halmstad som Anton Wilhelm Angel och Johan Birger Berggren får egna kapitel.

År 1846 upphörde skråtvånget i Sverige och samma år bildades Halmstads Handelsförening som hade som syfte att främja handelsnäringen.

Föreningen finns kvar, är välmående och aktiv i många frågor. Handelsföreningen har genom åren haft stor betydelse för köpenskapen i Halmstad och har därför sin givna plats i boken.

Författaren Bengt Gärdfors har tidigare ägnat sig åt Malcus, Wallbergs industrier och Lundgrens gjuteri, forskning som har resulterat i böcker i Gamla Halmstads skriftserie om stadens industrihistoria. Den nya boken är del nio i denna serie.

Halmstads stadsbibliotek 100 år

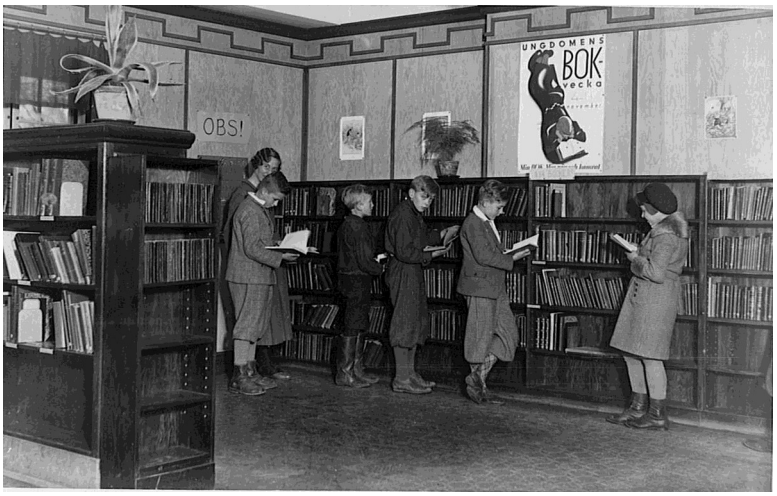

1907 beslutade stadsfullmäktige att årligen avsätta medel till en fond som med tiden skulle användas för att starta ett stadsbibliotek. 1914 hade fonden nått en sådan storlek att man ansåg att tiden var lämplig för att förverkliga planerna. Det första världskrigets umbäranden försenade emellertid arbetet. 1921 godkände stadsfullmäktige ett förslag till ett stadsbibliotek framarbetat av en bibliotekskommitté.

Den 5 september 1922 öppnade stadsbiblioteket i ombyggda lokaler på Hospitalsgatan mitt för S:t Nikolai kyrka och granne med det gamla korsvirkeshuset med fasad mot Stora Torg. Under kriget hade fastigheten använts av kristidskommissionen.

Det nya bibliotekets bokbestånd bestod av 1 200 exemplar. Det fanns pengar för mer men ett problem var att böckerna skulle bindas in på ett särskilt sätt vilket var en tidskrävande och dyr uppgift. Året efter invigningen nåddes en överenskommelse med staten om att införliva den Tollska samlingen i stadsbibliotekets bokbestånd. 1934 slogs arbetarbiblioteket också samman med stadsbiblioteket. Det blev dock kvar i Folkets hus och betraktades som en filial till stadsbiblioteket.

Stadsbiblioteket blev väldigt populärt och växte med tiden också ur lokalerna på Hospitalsgatan. Dessa skulle också rivas för att ge plats åt det nya rådhuset. Verksamheten flyttade 1936 till provisoriska lokaler i det gamla läroverket intill slottet. Tanken var att stadsbiblioteket efter 1938 skulle inrymmas i det gamla rådhuset. Planerna ändrades då dragningen av riksväg 2 genom Halmstad blev aktuell. Den skulle innebära en rivning av det gamla rådhuset. Först 1953 stod ett nytt stadsbibliotek på Fredsgatan klart. Byggnaden härbärgerar idag ungdomsverksamheten ”NollTreFem”. Dagens fina stadsbibliotek invigdes 2006.

Anders Bergenek

Till slut blev det en varm och solig sommar i år igen, åtminstone för de som var lediga i augusti. Sommarstaden Halmstad var som vanligt igen med mycket både Halmstadbor och turister i stan. Det ser ut som vi kan lägga pandemin bakom oss och i fortsättningen blir det ungefär som en säsongsinfluensa som man får vaccinera sig mot varje år.

Om vi har någon medlem som är intresserad av att skriva om hur vi tog oss igenom åren med Covid 19 för publicering i en framtida årsbok så tror jag det skulle bli en intressant artikel om tio år eller så när man börjar glömma hur jobbigt allting var. Gärna någon med erfarenheter från sjukvården.

I år firar Hallands Släktforskarförening 40 år och Gamla Halmstad kommer att vara på plats 1-2 oktober på Arenahallen med en utställning. Jag är osäker på om Halmstadbudet kommer till er före den helgen, men de brukar ha bra arrangemang med många föreläsningar som drar mycket folk så passa på att besöka dem om ni ha möjlighet. Nästa år fyller Gamla Halmstad också år, vi är lite äldre än släktforskarna och fyller 100 år 2023. Vi har tillsatt en

kommitté som skall planera hur vi skall fira detta. Ännu så länge kan jag bara säga att årsboken kommer att vara annorlunda mot hur den brukar se ut. Det finns många idéer men vi får se vad som går att förverkliga.

Jag har deadline för denna text dagen efter valdagen så jag måste ju kommentera valresultatet. Som ni nog sett har vi i de senaste årsböckerna haft artiklar om Österskans och Picassoparken för att belysa områdets betydelse. Ett hotell med 16 våningar och en höjd på 56 meter skulle bli väldigt dominerande på Österskans som både aktionsgruppen och Länsstyrelsen mycket tydligt har framfört. Vi kan jämföra med Picassostatyn med en höjd på 15 meter alldeles intill hotellet och S:t Nikolai kyrka där tornet har samma höjd som ett hotell skulle få och därmed skulle hotellet förändra stadens siluett. Detta är väl anledningen till att Länsstyrelsen återigen har sagt nej till förslaget att bygga ett hotell som är så dominerande på Österskans och att folkomröstningen fick ett så tydligt resultat mot att bygga ett hotell. Man kan också jämföra med Halmstad Plaza vid stationen som ligger utanför centrum och även är lägre med sina 14 våningar.

Sven Johansson

Foton av Carl Johansson

Fotot t. v: Stora Torg i Halmstad 1962
Fotot t. hr: Stora Torg 1971

Gamla Halmstad fyller 100 år!

Föreningen fyller 100 år 2023 och styrelsen har utsett en arbetsgrupp som skall arbeta fram hur detta skall firas. Men det finns säkert fler än vi i arbetsgruppen som har idéer om hur ett 100-årsjubileum skall firas. Därför ger vi nu alla medlemmar chansen att komma med idéer till arbetsgruppen. Skicka in dem till vår e-post info@gamlahalmstad.se

Viktigt inför inbetalningen av årsavgiften

I år har vi dessvärre haft dataproblem när vi skulle dra ut inbetalningskorten. Texten har på vissa kommit utanför de rekommenderade linjerna. Vi lägger därför i ett extra inbetalningskort och uppmanar medlemmarna att själva skriva namn och medlemsnummer på talongen. Medlemsnummer finns på etiketten på kuvertet. Vi hoppas att detta ska fungera och tackar på förhand!

Vi hälsar nya medlemmar hjärtligt välkomna!

Andersson, Bo, Halmstad
Berger, Susanne, Saltjö-Boo
Edvardsson, Gudrun, Halmstad
Hellners, Ulf, Djursholm
Johansson, Carl, Bromma
Karlsson, Clas och Marita, Halmstad
Lindgren, Jan-Gunnar, Göteborg
Nyreröd, Anders, Haverdal
Ohlsson, Per, Halmstad
Possfelt, Jan Lennart, Halmstad
Troff, Alexander, Oskarström
Väldesjö, Lars-Åke, Halmstad
Wilander, Lars, Örkelljunga
Wulff, Gun, Sollentuna

Vårvintern 1945

Halmstad fredsdagen 7:e maj 1945.

Foto: Stig Hartman

Halmstad slott fredsdagen 7:e maj 1945.

Foto: Bildstationen.

Det är vårvintern 1945. Jag ligger i min säng och lyssnar på vad som sägs i köket. Mor och far sitter runt köksbordet tillsammans med våra grannar, och de talar om så konstiga saker. Axelmakten hör jag bland alla orden.

Vad kan det betyda? Axel är ju mannen på andra sidan gatan. Har han någon särskild makt? Funderingarna upphör. Nu syns det hemska skenet i taket och det skrämmer mig. Rösterna i köket tystnar, och det är nog det som gör mig rädd. Jag har tidigare hört, att strålkastarna ska hjälpa till, när man letar efter ovälkomna flygplan.

Kriget fortgår och likaså de oroliga samtalen. Men så en dag, den sjunde maj 13 dagar före min nioårsdag klämtar det i klockorna i S:t Nicolai kyrka i Halmstad. Det är fred.

Alla andraklassare i Halmstads skolor tågade till borggården med flaggor i händerna. Minns att mor klädde mig i min finaste sommarklänning och knöt en rosett av mitt ljusblåa hårband. Så var det dags för avslutning i andra klass, betygen var fina. Mor berömde.. Nu hade jag lämnar småskolan och var redo för sommarlovet..

Det talades om simskola bland barnen. Jag traskade med en jämnårig flicka till Östra stranden, och där fick vi tillsammans med andra barn sitta i sanden och göra simrörelser med benen. "Koka kaffe" skulle vi också. Då doppade man ansiktet i vattnet och blåste så det blev bubblor. Detta för att vi inte skulle vara rädda för att komma under vatten, när vi simmade.

När vi så ansågs väl förberedda var det tid att komma till Kallbadhuset. Där försågs vi med simdynor, sadelgjord med korkdynor i båda ändarna. Innan simskolan var slut tog jag järnmärket. Den som blev stoltast var min fyra år äldre bror Sven-Gunnar. Han gladdes alltid med mig. Hur orkade vi gå den långa vägen. Tror det var hallonbuskarna, som vi glatt plockade bär från som gav oss kraft. Snart var det skolstart och året som började i krigets tecken fick ett fredligt slut.

Laila Rex Karlsson

Medlemsavgiften

Portokostnaden är höjd med 10 kr, summan att betala blir då 255 kr. Var god och betala avgiften före den 1 november. Påminnelser innebär dyra portokostnader.

Stödjande medlemskap

Anhörig till medlem kan bli stödmedlem. Sätt in 50 kr på BG: 308-5081. Årsbok och HalmstadBudet erhålles genom den anhörige.

Penninggåva

Stötta gärna föreningen genom att lämna ett frivilligt bidrag i samband med inbetalningen av årsavgiften.

Swishkonto

Kansliet hanterar inte längre några kontanter. Istället har vi ett Swishkonto: 123 107 73 95
Det går också bra att betala till vårt Bankgiro: 308-5081. Tack på förhand!

HalmstadBudet är ett informationsblad för Föreningen Gamla Halmstads medlemmar.
© Föreningen Gamla Halmstad och respektive författare.
Med stöd av Kulturnämnden i Halmstad.
Layout: Christel Ek.

Tryck: Happy Print/HP Marketing i Halmstad AB.
FGH, Kungsgatan 25, 302 46 Hstd.Tel: 035-21 40 40. Hemsida: www.gamlahalmstad.se
E-post: info@gamlahalmstad.se
Kansliet är öppet månd-fredag 9-11